

Vuosikertomus 2020

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Järvi-Suomen piiri

LAPSET ENSIN

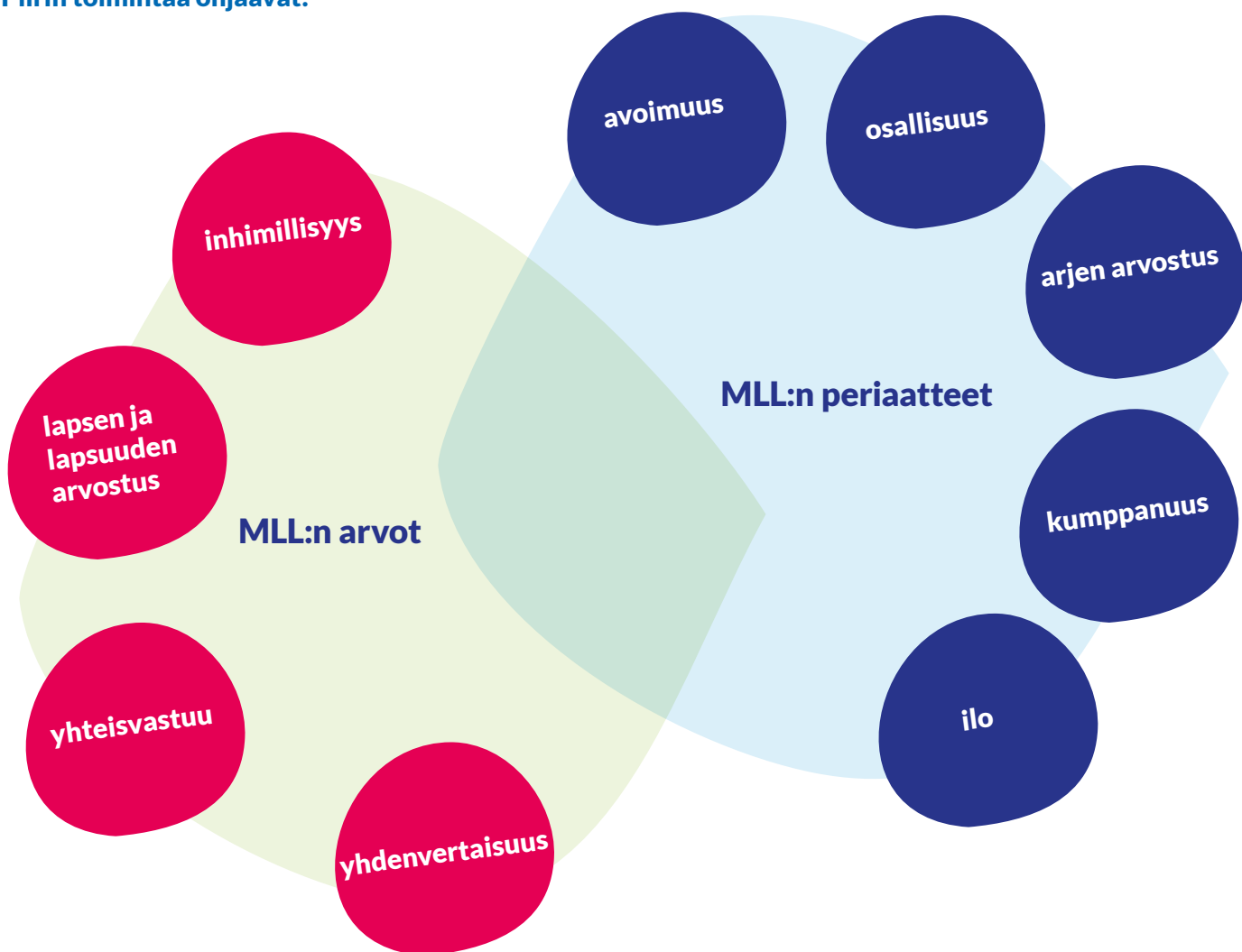
Sisällys

1. Yleistä MLL:n Järvi-Suomen piiristä	3
1.1. Toimintaympäristö, talous ja henkilökunta	4
1.2. Verkotot ja kuntakumppanuudet	5
1.3. Jäsen- ja järjestötyö	6
2. Viestintä ja vaikuttaminen	6
3. Vapaaehtoistoiminta lasten, nuorten ja perheiden kanssa	8
3.1. Vapaaehtoisen lapsi- ja perhetoiminnan tuki ja ohjaus	8
3.2. Sukupolvitoiminta	10
4. Lastenhoitotoiminta	10
5. Tukihenkilötoiminta	11
6. Nuorten vapaaehtoistoiminta ja kouluysteistyö	12
6.1. Tukioppilastoiminta	12
6.2. Mediakasvatus ja vanhempainillat	12
6.3. Muu nuorisotoiminta	12
7. Koulutustoiminta osana vanhemmuuden tukea	13
7.1. Mentalisaatioperustainen vanhempainryhmätoiminta	13
7.2. Jututtamo-malli	13
7.3. Lapset puheeksi -koulutus	14
8. Hankkeet	14
8.1. Selviydytään kiusaamisesta -projekti 2020-2022	14
8.2. Hyvinvointia perheisiin -hanke 2020-2021	14
8.3. Tartu tarinaan -hanke	15
9. Erillistoiminnot	16
9.1. Rikosuhripäivystys (RIKU)	16
9.2. Rikosten ja riitojen sovittelutoiminta	17
Liite: Tilinpäätös 2020	18

1. Yleistä MLL:n Järvi-Suomen piiristä

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Järvi-Suomen piirin toimintaa ohjaavat MLL:n arvot ja periaatteet, MLL:n kolmivuotis-suunnitelma 2018–2020, Suunta 2024 -strategia ja piirin säännöt. MLL Suunta 2024 -strategian tavoitteena on, että lapsiystävällisessä yhteiskunnassa lapsen etu asetetaan etusijalle ja lapset ja nuoret voivat hyvin.

Piirin toimintaa ohjaavat:

Mannerheimin Lastensuojeluliitto on avoin kansalaisjärjestö, joka edistää lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia. Suomessa toimii 10 piirijärjestöä, joista Järvi-Suomen piirissä on eniten paikallisyhdistyksiä. Järvi-Suomen piiriin kuuluu 113 paikallisyhdistystä, joissa on 12 172 henkilöjäsentä. Vuoden 2020 aikana kaksi Järvi-Suomen piirin yhdistystä laitettiin lepäämään ja jäsenmäärä putosi 680 jäsenellä. Jäsenmäärän laskua selittävät ainakin osittain koronatilanne ja sen vaikutukset niin yksityishenkilöiden ja perheiden talouteen kuin myös yhdistysten toimintoihin.

Vuonna 2020 piirin kehittämistyön painopisteitä olivat osallisuus ja mukaan kutsuminen niin vapaaehtoiseksi, osallistujaksi kuin jäseneksi; kohtaamistaitojen vahvistaminen eri menetelmillä MLL:n toimintaympäristöissä; MLL:n nuorisotoiminnan ja kouluyhteistyön kehittäminen; MLL:n ennalta vahvistavan vanhemmuuden ja parisuhteen tuen vahvistaminen monitoimijaisissa kumppanuuksissa; vapaaehtois-toiminnan johtamiskoulutus yhdistysten toimintaedellytysten tukena; yhteensovittava johtaminen kuntien ja järjestöjen yhteistyössä sekä vaikuttamistyön tehostaminen.

Piirin toimintaa ja taloutta valvoo piirihallitus. Piirin viralliset kokoukset järjestetään sääntöjen määräämänä aikana kaksi kertaa vuodessa, kevätkokous viimeistään toukokuussa ja syyskokous viimeistään joulukuussa. Eduskunnan säätämän poikkeuslain (290/2929) mahdollistamana piirin kokoukset järjestettiin etäkokouksina Zoomin kautta.

Piirihallitukseen kuuluu puheenjohtajan lisäksi 12 varsinaista ja 12 varajäsentä. Piirihallitus kokoontui 11 kertaa vuoden aikana. Piirihallituksen apuna asioiden valmistelussa ovat työvaliokunta, joka kokoontuu tarpeen mukaan, kehittämisryhmä, jonka tehtävänä on mm. hankeasioiden valmistelu, sekä neuvoo-antava työryhmä perhekeskus- ja järjestötyöhön. Myös piirihallituksen kokoukset järjestettiin etäkokouksina Teamsin kautta.

Piirin puheenjohtajana 9 vuotta toiminut Terhi Vanala väistyi, ja syyskokous valitsi uudeksi puheenjohtajaksi Kaisa Ranisen MLL:n Siilinjärven yhdistyksestä. Piirihallituksen pitkäaikaisista jäsenistä kausi päättyi Satu Mustonen-Eskelisellä ja Seija Mannisella.

1.1. Toimintaympäristö, talous ja henkilökunta

MLL:n Järvi-Suomen piiri toimii Keski-Suomen, Pohjois-Karjalan, Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakunnissa. Piirin laajalla toiminta-alueella lapset ja perheet elävät hyvin erilaisissa toiminta- ja kehitysympäristöissä. Väestö jakautuu kasvukeskuksiin ja toisaalta laajoille haja-asutusalueille. Perheiden erilaiset elinympäristöt ja tarpeet on huomioitu piirissä tarjoamalla tukea ja toimintoja monipuolisesti niin lähitapaamisten kuin etä- ja verkkoyhteyksien avulla. Toiminta on suunniteltu vastaamaan alueen ja kuntien tarpeisiin osana perhekeskusverkostoa. Perhekeskukset verkostoivat lapsiperheiden palvelut toimivaksi ja yhteen sovitetuksi kokonaisuudeksi. Järjestöjen toiminnot ovat osana perhekeskuksia.

Vuosi 2020 osoittautui järjestötoimijoille ennakoitua huomattavasti haasteellisemmaksi, kun koronapandemian vuoksi voimaan astuneet kokoontumisrajoitukset vaikuttivat oleellisella tavalla toimintojen toteuttamiseen. Koronatilanne hankaloitti erityisesti yhdistysten toimintaa, mutta myös piirin toiminnot jouduttiin arvioimaan uudelleen. Vertaisryhmiä ja koulutuksista osa muutettiin etänä toteutettaviksi ja osa jouduttiin perumaan.

Korona vaikutti myös perheiden tilanteisiin. Vanhemmuuden tuen tarve lisääntyi, samoin lasten ja nuorten tuen tarve. Perheiden taloudellinen tilanne muuttui myös haastavammaksi. Koronan vaikutuksia lapsiperheisiin helpotettiin keskusjärjestön kautta saadulla erillisrahoituksella, joka kohdennettiin erityisesti Jämsän ja Muuramen seudulle UPM:n Kaipolan tehtaan lakkauttamisen vuoksi. Perheitä tuettiin myös joulun alla saaduilla yritysten ja yksityishenkilöiden, oppilaitosten sekä säätiöiden antamilla lahjoituksilla ja Hyvä Joulumieli -lahjakorteilla.

Talous ja tukipalvelut

Piirin talousarvio vuodelle 2020 oli laadittu alijäämäiseksi, mutta tiukalla ja kurinalaisella taloudenhoidolla päästiin 6 897 euron ylijäämäväliseen tulokseen. Piirin toimintaedellytykset on turvattu pitämällä talous tasapainossa pitkäjänteisesti siten, että toimintakulut eivät ylitä laadittua talousarviota. Piirin maksuvalmius oli hyvä koko vuoden ajan.

Piirin toiminnan perustana on hyvin hoidettu ja vakaa talous. Talouden perustan muodostavat jäsenmaksutuotot, keräystulot, avustukset ja erillinen hankerahoitus. Kasvavien kulujen ja supistuvan rahoituksen vuoksi piirin toimintojen rahoitus on varmistettava olemassa olevien ja uusien avustussopimusten, kunta-avustusten, varainhankintamuotojen ja yhteistyökumppaneiden avulla. Suositusjäsenmaksu on 25 euroa, josta keskusjärjestön osuus on 12,50 euroa, piirin osuus 5 euroa ja yhdistyksen osuus 7,50 euroa. Piirin jäsenmaksusuudesta päättää piirin syyskokous.

Piirin taloushallinto on keskitetty Joensuuhun. Piirin talouspäällikkö ja ulkopuolelta ostettu tilitoimistopalvelu hoitavat piirin taloushallinnon kokonaisuudessaan.

Piiri toimii neljässä eri vapaaehtoiskeskuksessa Joensuussa, Jyväskylässä, Kuopiossa ja Mikkeliissä. Toimitilat ovat omistushuoneistoja lukuun ottamatta Mikkelin vapaaehtoiskeskusta, joka toimii vuokratiloissa.

Vuoden 2020 toiminnan rahoitus koostui STEAn, kuntien ja valtion avustuksista, valtion korvauksista sekä rahastojen ja säätiöiden avustuksista, joita haettiin erikseen.

Piirin omalla varainhankinnalla on merkittävä rooli talouden tasapainossa. Huhti-toukokuussa toteutettiin Lapset ensin -keräys, jossa kerättiin varoja taloudelliseen ahdinkoon joutuneille perheille lahjoitettaviin 60 euron ruokalahjakortteihin. Keräys tuotti 1 157 euroa.

Piirin tukena toimii kaksi alueellista tukiryhmää. Kuopion tukiryhmän vuosittainen Martinhanhi-juhla tuotti piirille 5 800 euroa. Joensuun Naistoimikunta osoitti varoja piirin toimintaan 500 euroa. Piirillä on mahdollisuus anoa vuosittain kaksi kertaa avustusta myös Pohjois-Karjalan lastensuojelutyön säätiöltä. Avustusta haettiin yhdistysten viestintäkoulutukseen ja saatiin 8 765 euroa. Olvi-säätiö myönsi piirille 1 000 euroa Pohjois-Savon alueen kerhotoimintaan. C.J. ja Hanna Cederbergin rahastolta saatiin toiminta-avustusta 1 000 euroa.

Piirille tekivät lahjoituksia vuoden aikana:

- Lapsen Aika Säätiö
- Kuopion evankelisluterilainen seurakunta
- Mikkelin tuomiokirkkoseurakunta
- Jyväskylän ammattikorkeakoulu
- Savon koulutuskuntayhtymä
- Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä
- Lehtisaaren koulun oppilaskunta
- ViihdeSallap Oy
- Kotileena Oy
- Charles Discovery Services Finland Oy
- Anne Kalmari
- Nimettömät yksityiset lahjoittajat

Piirin ja eri yritysten väliseen yhteistyöhön etsitään uusia toteutusmahdollisuuksia. Piiri vastaanottaa myös sille osoitettuja testamentti- ja muita lahjoituksia.

Henkilökunta

MLL:n Järvi-Suomen piiri on avoin ja vuorovaikutuksellinen työyhteisö. Työyhteisön toimintoja järjestettäessä hyödynnetään työntekijöiden eri osaamisalueita ja vahvuuksia. Piirissä työskentelee 23 työntekijää osa- tai kokoaikaisissa työsuhteissa. Toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa on 16 henkilöä ja määräaikaisissa työsuhteissa 7 henkilöä. MLL:n järjestötyötä tekevien työntekijöiden lisäksi piirissä työskentelee erillistoimintojen ammattilaisia rikosten ja riitojen sovittelutoiminnan sekä Rikosuhripäivystyksen parissa.

Piirin henkilöstössä tapahtui vuoden 2020 aikana muutoksia, kun piirin määräaikainen toiminnanjohtaja Anne Waldén siirtyi Lapinlahden kunnan sosiaali- ja terveystalouden johtajaksi. Uutena vakinaisena toiminnanjohtajana aloitti 1.12. Päivi Turkia, joka siirtyi tehtävään Joensuun kaupungin hyvinvoinnin kehittämispäällikön tehtävästä. Pitkäaikainen piirin työntekijä Kaarina Lehto jäi eläkkeelle vuodenvaihteessa.

Henkilöstön ammatillinen kehittäminen on jatkuva prosessi. Henkilöstön kehittämispäiviä oli vuoden aikana neljä kertaa, ja kehittämisen teemoina olivat osallisuus ja kohtaaminen vapaaehtoisten ohjauksessa, jäsenyössä ja monikulttuurisessa ympäristössä, työyhteisötaidot ja työhyvinvointi sekä vaikuttamistyö, verkostot ja viestintä muuttuvassa toimintaympäristössä. Henkilöstön työhyvinvointia tuetaan liikunta- ja kulttuuriseteleillä.

1.2. Verkostot ja kuntakumppanuudet

MLL:n Järvi-Suomen piiri on laajasti mukana alueen yhteistyöverkostoissa. Piiri on edustettuna niin järjestöjen yhteisissä verkostoissa kuin sote-yhteistyössä (mm. Lape- ja Tulsote-verkostot).

Syyskauden aikana neuvoteltiin kuntien ja sote-kuntayhtymien kanssa avustusperustaisesta kuntakumppanuudesta. Piirillä on varsin kattava kuntakumppanuusverkosto kaikkien vapaaehtoiskeskusten alueella. Mukana on sekä sote-kuntayhtymiä että yksittäisiä kuntia.

Maakunta	Kuntakumppaneiden määrä	Kuntayhtymäkumppaneiden määrä
Keski-Suomi	5	2 (jossa 7 kuntaa)
Pohjois-Karjala	0	1 (kattaa koko Pohjois-Karjalan)
Etelä-Savo	2	2 (jossa 11 kuntaa)
Pohjois-Savo	4	0

1.3. Jäsen- ja järjestötyö

Jäsenyö

Vahva jäsenkunta on MLL:n paikallisyhdistysten ja samalla koko järjestön perusta. Keskusjärjestö tarjoaa valtakunnalliset jäsenpalvelut. Piiri puolestaan ohjaa, neuvoo ja tukee yhdistyksiä jäsen-, luottamushenkilö- ja yhdistystietojen päivityksessä. Yhdistysten jäsenhankintaa tuetaan kampanjoin ja ohjaamalla yhdistyksiä jäsenyössä. Myös piirin toimijat ovat aktiivisia jäsenhankinnassa.

Tavoitteena oli, että jäsenmäärä MLL:n 100-vuotisjuhlavuonna 2020 olisi 100 000 jäsentä, josta MLL:n Järvi-Suomen piirin osuus oli 15 261 jäsentä. Vuoden 2020 lopussa Järvi-Suomen piirin alueella oli 12 172 MLL:n paikallisyhdistysten henkilöjäsentä. Jäsenmäärä laski 680 jäsenellä ainakin osin koronatilanteen seurauksena. Jäsenyötä ei pystytty toteuttamaan suunnitellusti. Esimerkiksi MLL 100 -juhlavuoden tapahtumat peruuntuivat pandemian vuoksi. Tapahtumissa olisi ollut mahdollista tavoittaa jo olemassa olevia jäseniä ja saada mukaan uusia. MLL:n juhlavuoden viestinnällinen teema oli mukaan kutsuminen.

Jäsenmäärän laskuun suhtaudutaan piirissä vakavasti, ja vuosi onkin herättänyt piirin työntekijöitä keskittymään entistä enemmän jäsenyöhön.

Järjestötyö

Piiri ohjaa ja neuvoo paikallisyhdistyksiä järjestötyöhön ja -hallintoon sekä yhdistyksen toimintaan liittyvissä kysymyksissä. Yhdistyksiä tuettiin antamalla sisällöllistä ohjausta ja koulutusta, kehittämällä uusia koulutuksen ja ohjauksen toteutustapoja sekä tuottamalla ja päivittämällä aineistoja ja materiaaleja yhteistyössä keskusjärjestön kanssa. Verkossa tapahtuvaa ohjausta toteutettiin hyödyntämällä Yhdistysnettiä, verkko-oppimisympäristöjä ja sosiaalisen median mahdollisuuksia, esimerkiksi Facebook-ryhmiä, sekä erilaisia verkkoalustoja, kuten Zoomia ja Teamsia.

Piirin henkilöstö osallistui keskusjärjestön järjestämiin ja piirien yhteisiin työkokouksiin ja koulutuksiin. Piirin omista koulutuksista tehtiin yhteistyötä OK-Siviksen kanssa. Verkkokoulutuksia järjestettiin Moodle-alustalla.

MLL tarjosi myös yhdistyshallinnon keskeisissä tehtävissä toimiville vapaaehtoisille mahdollisuuden tehdä näkyväksi heille karttuneita taitoja ja osaamista. Vapaaehtoiset voivat hakea ja saada sähköisiä osaamismerkkejä, open badgeja.

2. Viestintä ja vaikuttaminen

Vaikuttaminen

MLL:n vaikuttamistyö perustuu lasten oikeuksiin. Tavoitteena on, että YK:n lapsen oikeuksien sopimus toteutuisi mahdollisimman hyvin. Jokaisella lapsella on oikeus hyvään lapsuuteen – hyvinvoinnin perusta rakentuu lapsuudessa. Lapsiyhteiskunnan työvälineitä ovat lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja oikeuksien toteutumisen tavoitteellinen edistäminen, päätösten järjestelmällinen lapsivaikutusten arviointi sekä lasten ja nuorten osallisuuden edistäminen ja eriarvoisuuden torjuminen.

Piiri teki vaikuttamistyötä alueellaan erilaisissa verkostoissa. Yhteistyötä tehtiin mm. muiden kansalaisjärjestöjen, erityisesti lapsi-, nuoriso- ja perhejärjestöjen sekä ihmisoikeustyötä tekevien järjestöjen, kanssa. Piirin alueen kansanedustajien tapaamisessa tuotiin esille vapaaehtoistoimijoiden merkittävä resurssi ja ennalta vahvistava toiminta lasten, nuorten ja perheiden tukemiseksi.

Kuntaneuvotteluissa tavattiin kuntien päättäjiä ja virkamiehiä, joiden kautta pystyttiin vaikuttamaan lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevien toimintojen toteutumiseen paikallisesti.

Perhekeskusverkostoissa vaikutettiin lapsivaikutusten arviointi- ja perhekeskusarviointimallien avulla. Piiri pyrki edistämään tasapuolisten ja yhdenvertaisten toimintojen toteutumista perhekeskusverkostojen avulla.

Piirin työntekijät tukivat paikallisyhdistysten puheenjohtajia ja varapuheenjohtajia vapaaehtoisten johtamiskoulutuksessa. Johtamiskoulutuksen yhtenä tavoitteena on tukea yhdistyksiä paikallisessa vaikuttamistyössä.

Viestintä

MLL:n kaikessa viestinnässä keskeistä on lapsuuden arvostus, lasten ja nuorten oman äänen esille tuominen sekä perheiden moninaisuuden ymmärtäminen ja arvostus. Viesteissä kuuluvat niin ilo lapsista ja perhe-elämästä kuin avoimuus tulla mukaan toimintaan.

Piiri tekee viestintää yhteistyössä keskusjärjestön ja paikallisyhdistysten kanssa. Piiri on mukana Yhteispeliä viestintään -verkostossa, joku koostuu MLL:n piirien ja keskusjärjestöjen viestintää tekevästä henkilöistä. Piirillä viestintää tekemässä on osa-aikainen tiedottaja, jolla on tukena piirin työntekijöistä koostuva, noin 5-henkinen viestintäryhmä. Viestintäryhmä vastaa viestinnän sisältöjen suunnittelusta ja osin myös toteutuksesta, esimerkiksi somekanavien ylläpidosta.

Vuonna 2020 oli tarkoitus viettää MLL:n 100-vuotisjuhlavuotta, jonka oli määrä näkyä keskeisesti myös viestinnässä. Koronapandemia muutti suunnitelmat, ja viestintäsuunnitelma jouduttiin laittamaan hetkessä uusiksi. Keväällä viestinnässä keskityttiin paljon yhdistysten ohjaamiseen koronaviestinnässä ja vanhemmuuden tukemiseen somessa, mm. Facebookin Perhetreffit-ryhmässä. Viestinnän rooli korostui livetointojen jäätyä tauolle tai siirryttyä verkkoon.

Alkuvuodesta otettiin käyttöön MLL:n uusi yhteinen visuaalinen ilme, minkä seurauksena monet käytössä olevat materiaalit piti uudistaa. Uudistustyö jatkuu edelleen. Uusi ulkoasu on saanut hyvän vastaanoton, ja sitä on keuhuttu mm. iloiseksi, raikkaaksi ja moderniksi.

Piirin tärkeimpinä viestintäkanavina palvelivat verkkosivut <https://jarvi-suomenpiiri.mll.fi> ja piirin somekanavat, joista aktiivisimmassa käytössä ovat Facebook ja Instagram. Verkkosivut toimivat mm. tiedotuskanavana eri kohderyhmille ja vapaaehtoisrekrytoinnin areenana. Facebookissa tehdyt mainoskampanjat olivat tärkeässä roolissa uusien vapaaehtoisten, eritoten tukihenkilöiden, mukaan saamisessa. Instagramin sisällöt linjattiin palvelemaan syksystä alkaen ensisijaisesti vanhempien kohderyhmää. Arjen murusia -blogiin tuotettiin sisältöä noin kahden viikon välein.

Yhdistysten viestintää tuettiin mm. 11 kertaa vuodessa ilmestyvän Järviset-tiedotteen ja eriteemaisten viestintäkoulutusten avulla.

Piirin tiedottajan aloitettua digimarkkinoinnin oppisopimuskoulutuksen lokakuussa huomiota alettiin kiinnittää entistä enemmän piirin viestinnän ja markkinoinnin strategioihin, tulokellisuuteen ja vaikuttavuuteen. Piirille laadittiin digimarkkinoinnin suunnitelma, jota aletaan toteuttaa vuoden 2021 aikana.

3. Vapaaehtoistoiminta lasten, nuorten ja perheiden kanssa

3.1. Vapaaehtoisen lapsi- ja perhetoiminnan tuki ja ohjaus

MLL:n paikallisyhdistykset ja niiden vapaaehtoiset järjestävät monipuolista toimintaa lapsiperheille. Yhdistykset ylläpitävät perhekahviloita ja järjestävät kerhoja, sukupolvia yhdistävää toimintaa, vertaisryhmiä ja tapahtumia lapsiperheille. Toimintaa pyörittävät tuhannet vapaaehtoiset, joista suuri osa toimii myös paikallisyhdistyksen hallituksessa tai vastuutehtävissä. MLL:n yhdistykset tekevät yhteistyötä kuntien hyvinvointia ja terveyttä edistävien palveluiden kanssa. Keskusjärjestö toimii valtakunnallisissa perhekeskusverkostoissa ja edistää niissä paikallista ja maakunnallista kumppanuutta lapsi- ja perhepalvelujen kehittämisessä.

MLL tarjoaa vapaaehtoisille innostavan ympäristön tehdä mielekästä ja merkityksellistä vapaaehtoistyötä, jossa pääsee oppimaan uutta. Vapaaehtoisille tarjotaan koulutusta ja ohjausta, mikä vahvistaa vapaaehtoistoiminnan pitkäjänteisyyttä ja jatkuvuutta. Vapaaehtoistoiminnan ohjauksen tuloksena perheiden kohtaamismahdollisuudet ja keskinäinen tuki lisääntyvät ja uutta toimintaa syntyy. Ohjauksella tuetaan paikallisyhdistyksiä vastaamaan perheiden toiveisiin ja tarpeisiin.

Piirin perhekeskustoiminnan koordinaattorit tukevat yhdistysten toimintaedellytyksiä ja perhekahvilatoimintaa. Piiri järjestää yhdistyksille koulutusta ja tapaamisia eri teemoista, mm. Täyskäsipäiviä, seututapaamisia ja vertaisverkkoja. Lisäksi piiri tarjoaa ohjausta ja tukea kasvotusten, puhelimitse ja digitaalisin keinoin. Koordinaattorit auttavat vapaaehtoisten rekrytoinnissa ja tarjoavat vapaaehtoisille koulutusta ja ohjausta digitalisaatiota hyödyntäen. Piiri myös ohjaa yhdistysten vapaaehtoisia Yhdistysnetin käyttöön ja levittää keskusjärjestön tuottamaa materiaalia.

Vuoden alussa käynnistyi uudistettu vapaaehtoistoiminnan johtamiskoulutus (VJK), jonka tavoitteena on vahvistaa MLL:n yhdistysten puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien johtamistaitoja. Keskusjärjestö vastaa koulutuskokonaisuudesta, piirin koordinaattorit aluepajojen organisoinnista sekä puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien ohjauksesta tiiviissä yhteistyössä keskusjärjestön ja mentoreiden kanssa. VJK-koulutukseen osallistui piirin alueelta 24 vapaaehtoista.

Tavoite

MLL:n vapaaehtoistoiminnan avulla vahvistetaan lapsiperheiden yhteisöllisyyttä tukevaa toimintaa ja osallistumismahdollisuuksia Järvi-Suomen piirin alueella.

Toimenpide

Piiri tiedottaa yhdistyksiä aktiivisesti ja jakaa niille keskusjärjestön materiaaleja. Piiri tarjoaa verkkokoulutuksia vapaaehtoisille.

Tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuminen

Piirin alueella on 113 yhdistystä, joiden avulla voidaan tavoittaa perheitä laajalta alueelta. Piiri tiedotti yhdistyksiä ahkerasti ja kannusti niitä hyödyntämään keskusjärjestön materiaaleja ja pitämään yllä MLL-henkeä.

MLL:n lapsi- ja perhetoiminta lisää perheiden arjessa jaksamista, vertaistukea ja vahvistaa sosiaalisia verkostoja.

Muodostetaan uusia etävertaistuellisia ryhmiä.
Tuetaan perhekahviloita.
Järjestetään
Jututtamo-ohjaajakoulutuksia.

Facebookiin luotiin keväällä verkkovertaisryhmä "Perhetreffit", johon kuuluu tällä hetkellä (03/2021) 575 jäsentä.
Piiri järjesti digiperhekahviloita ja koulutti yhdistyksiä digiperhekahvilatoiminnan järjestämiseen. Koordinaattorit tekivät 41 perhekahvilakäyntiä.
Jututtamo-ohjaajakoulutus järjestettiin Pohjois-Karjalassa.

MLL tarjoaa innostavan ympäristön vapaaehtoisille, jotka kokevat tekevänsä mielekästä vapaaehtoistyötä ja oppivat uutta.

Piirin koordinaattorit pitävät paikallisyhdistyksiin säännöllisesti yhteyttä, järjestävät vapaaehtoisille koulutuksia ja vertaistapaamisia sekä auttavat vapaaehtoisten rekrytoinnissa.

Koordinaattorit olivat yhteydessä yhdistyksiin noin tuhat kertaa vuoden aikana. Puheenjohtajille ja perhekahvilaohjaajille on omat koordinaattoreiden ylläpitämät Facebook-ryhmät. Lisäksi yhdistysten hallituksille on omat alueelliset ryhmänsä. Seututapaamisia pidettiin neljä.

Piirin koordinaattorit tukevat perhekahviloita tekemällä perhekahvilakäyntejä ja tarjoamalla perhekahviloiden ohjaajille koulutusta.

Perhekahvilakoulutuksia järjestettiin seitsemän.

MLL tarjoaa vapaaehtoisille ammatillista ohjausta, jolla vahvistetaan paikallisyhdistysten toimintaedellytyksiä.

Piirin koordinaattorit osallistuvat keskusjärjestön ohjaustyön tueksi järjestämiin koulutuspäiviin ja etäpalavereihin.

Koordinaattorit osallistuivat esimerkiksi perhekeskustoiminnan koordinaattoreiden valtakunnallisiin tapaamisiin ja koulutuksiin. Täyskäsipäiviä pidettiin kolme. Hallituslaisten koulutuksia ja perehdytyksiä järjestettiin kuusi.

Piiri jatkaa vapaaehtoisen lapsi- ja perhetoiminnan ja vapaaehtoisten ohjauksen arvioinnin ja seurannan kehittämistä.

Vuoden aikana hallituskäyntejä oli 91. Yhteydenottoja (mm. seurantapuhe-luita) hallitusten puheenjohtajiin kertyi noin sata.

Toiminnan rahoitus koostui STEAn kohdennetusta toiminta-avustuksesta (90 580 euroa) ja kuntien avustuksista (177 183 euroa). Perhekeskustoiminnan tiimissä toimi 4,5 työntekijää.

3.2. Sukupolvitoiminta

Sukupolvitoiminnan tarkoituksena on edistää lasten ja ikäihmisten kohtaamista sekä tarjota ikäihmisille mielekkäitä vapaaehtoistehtäviä. Piiri kouluttaa yhteistyössä paikallisyhdistysten kanssa kylämummeja ja -vaareja, lukumummeja ja -vaareja sekä leikkilähettejä toimimaan lasten kanssa.

Sukupolvitoimintaa ei pystytty toteuttamaan suunnitellusti, koska toimintaan osallistuvat vapaaehtoiset kuuluvat riskiryhmään. Tässä noudatettiin THL:n ohjeistusta. Tarkoituksena oli jatkaa sukupolvitoiminnan juurruttamista ja laajentamista, mutta koronatilanteen vuoksi tämä osoittautui mahdottomaksi.

Toiminnalle haettiin rahoitusta STEAlta osana piirin tukihenkilötoiminnan kohdennettua avustusta, mutta avustusta ei myönnetty.

Piiri koulutti yhteistyössä yhdistysten kanssa uusia kylämummeja ja -vaareja ja etsi heille alkuvuodesta toimintapaikkoja perhekahviloista, kerhoista, päiväkodeista, kouluista ja kirjastoista. Piiri auttoi vapaaehtoisia kiinnittymään paikallisyhdistysten toimintaan. Vertaistapaamiset järjestettiin etäyhteyksin. Yhtenä muotona kylämummi- ja -vaaritoiminnassa on MLL:n Järvi-Suomen piirissä kehitetty luontomummi- ja -vaaritoiminta.

Piiri kouluttaa niin ikään lukumummeja ja -vaareja yhdessä paikallisyhdistysten kanssa Niilo Mäki Instituutin ja MLL:n koulutusmallin ja aineiston pohjalta. Lukumummit ja -vaarit toimivat kouluilla lukutaidon vahvistamista tarvitsevien lasten yksilöllisenä tukena. Tämä toiminta jouduttiin keskeyttämään keväällä koronapandemian vuoksi.

4. Lastenhoitotoiminta

MLL:n tilapäinen lastenhoitoapu on ennaltaehkäisevää arjen apua ja varhaista tukea. Lastenhoitotoiminta käsittää lastenhoitokurssien järjestämisen, hoitajien rekrytoinnin, perehdyttämisen, haastatteleminen ja ohjaamisen sekä lastenhoitoavun välittämisen perheille. Hoitajan työnantajana toimii perhe, joka huolehtii lakisääteisistä työnantajavelvoitteista.

Lastenhoidon välitys hoidetaan keskitetysti Kuopion vapaaehtoiskeskuksesta. Lastenhoitotoiminta on myös nuorisotyötä, sillä hoitajakurssien osallistujista noin puolet on alle 20-vuotiaita. Vapaaehtoiset saavat hyödyllistä työkokemusta, valmiuksia mahdolliseen omaan vanhemmuuteen ja tilaisuuden ansaita omaa rahaa.

Lastenhoitotoiminnassa keskityttiin vuonna 2020 perheiden ja ammattilaisten perehdyttämiseen uuteen välitysjärjestelmään, somemarkkinointiin sekä piirien välisen markkinoinnin tiivistämiseen. Hoitajia oli toiminnassa mukana noin 150. Uusia hoitajia oli peruskoulutuksessa 16 ja sosiaali-, terveys- ja kasvatusalan ammattilaisille suunnatuissa Moodle-perehdytyksissä 40.

Lastenhoitotoiminnan rahoitus koostui kunta-avustuksista (43 430 euroa) ja tilausmaksutuotoista (9 904 euroa). Piirin lastenhoitotoimintaa hoitaa yksi työntekijä.

5. Tukihenkilötoiminta

Piirin tukihenkilötoimintaan kuuluvat kaveri-, perhekummi- ja ystäväksi maahanmuuttajaäidille -toiminta sekä sosiaali- huoltolain alainen tukihenkilötoiminta. Toiminta on pääsääntöisesti kaikille avointa ja maksutonta. Toiminnan vaikutta- vuutta arvioidaan palautekyselyillä.

Tavoite	Toimenpide	Tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuminen
Tukihenkilötoiminta vahvistaa ja lisää kuntien varhaisen tuen ennalta vahvistavia palveluja, joilla ehkäistään lasten ja nuorten syrjäytymistä ja yksinäisyyttä sekä vahvistetaan lapsiperheiden hyvinvointia ja arjen hallintaa.	Kuntakumppanuussopimukset, yhteydenpito kuntien perhepalveluihin (yht. 30 kuntaa), tukihenkilöiden ja tuettavien rekrytointi, aktiivinen somemarkkinointi, hakemusten käsitteleminen, vapaaehtoisten koulutukset ja perehdytys, tukisuhteiden ohjaus ja seuranta, ammatillinen tuki, vapaaehtoisten lisäkoulutus, toiminnanohjaus ja virkistys.	171 kaveritoiminnan tukisuhdetta 55 perhekummitoiminnan tukisuhdetta 55 ystäväksi maahanmuuttajaäidille -toiminnan tukisuhdetta 29 sosiaalihuoltolain alaisen tukihenkilötoiminnan tukisuhdetta
Sosiaalisen pääoman kasvu, yksinäisyyden kokemuksen väheneminen, osallisuuden kokemuksen vahvistuminen.	Tukisuhteelle asetettujen tavoitteiden mukainen toiminta ja sen ammatillinen tukeminen.	Tukisuhteita voidaan päättää, ja uusia suhteita voidaan solmia.
Mielekkään tekemisen lisääntyminen arjessa ja se, että toiminta tuottaa iloa ja hyvää mieltä.	Vapaaehtoisten ja tuettavien tapaukset, mielekäs tekeminen ja lapsen, nuoren tai perheen pärjäävyyden tukeminen.	Tukisuhteisiin sitoudutaan vähintään vuodeksi.

Tukihenkilötoimintaa rahoittivat STEA (316 586 euroa) ja kunnat (19 630 euroa). Tukihenkilötoimintaa tehtiin piirissä 5,5 työntekijän voimin.

6. Nuorten vapaaehtoistoiminta ja kouluysteistyö

6.1. Tukioppilastoiminta

Tukioppilaat ovat vapaaehtoisia yläkoulun oppilaita, jotka toimivat kouluysteisönsä hyväksi ja auttavat nuorempia koululaisia aikuisen ohjaajan tukemina. Tukioppilastoiminnan tavoitteena on ehkäistä yksinäisyyttä ja puuttua koulukiusaamiseen. Alakouluissa tukioppilaat ovat kummioppilaita ja toisella asteella tutoreita.

Piiri tarjoaa koulutusta, ohjausta ja aineistoja sekä koulujen tukioppilaille että tukioppilastoiminnan ohjaajille. Piiri myös järjestää ohjaajille alueellisia vertaisverstaita ja tekee kouluvierailuja. Tavoitteena on saada tukioppilastoiminta vahvemmin osaksi yhteisöllistä opiskeluhoitoa ja opetussuunnitelmaa.

Vuoden aikana koulutettiin 265 tukioppilasta peruskoulutuksissa. 124 tukioppilasta osallistui jatkokoulutuksiin. Tukioppilasohjaajia osallistui piirin alueelta erilaisiin vertaisverstaisiin ja koulutuksiin yhteensä 38.

Kummioppilastoiminnassa koulutuksia pidettiin neljälle ryhmälle. Opettajien koulutus siirtyi vuoden 2021 tammikuulle.

6.2. Mediakasvatus ja vanhempainillat

MLL on mediakasvatuksen vahva osaaja ja asiantuntija. MLL koordinoi nuorisotyön kouluttajaverkostoa, joka tukee vanhempia ja lasten ja nuorten kanssa toimivia ammattilaisia järjestämällä mediakasvatustilaisuuksia ja vanhempainilloja, tarjoamalla koulutuksia ja tuottamalla aineistoja mediakasvatuksen tueksi. Piirin alueella pidettiin vuoden aikana 38 alakoululaisille suunnattua media-aiheista oppituntikonaisuutta, joista osa toteutui kouluilla ja osa verkkovälitteisesti. Lukioikäisille järjestettiin kolme mediakasvatuskokonaisuutta. Näihin osallistui yhteensä 846 alakouluikäistä lasta ja 192 nuorta.

Piiri järjestää myös eriteemaisia vanhempainilloja varhaiskasvatuksessa ja peruskouluissa. Teemat voivat liittyä esimerkiksi lapsen kehitykseen, vanhemmuuteen ja mediakasvatukseen. Toiminnallisten ja osallistavien iltojen tuloksena on oivalluksia vanhemmuudesta, yhteisöllisyyttä, iloa ja luottamusta. Vuoden aikana vanhempainiltoihin osallistui 167 henkilöä. Piirin työntekijä kiersi myös perhekahviloissa puhumassa mediasta ja digihyvinvoinnista.

6.3. Muu nuorisotoiminta

Piiri tekee jatkuvaa kiusaamisen vastaista työtä toteuttamalla koulutuksia ja vanhempainilloja, tukemalla paikallisesti järjestettäviä Kaveriviikko- ja Koulurauha-tapahtumia sekä osallistumalla kiusaamisen ehkäisyn työryhmiin kunnissa. "Itse tehty -stipendejä" jaetaan kiusaamisen ehkäisyä ja yhteisöllisyyttä edistäviin projekteihin tukioppilaille ja yhdistysten nuorisotoimintaan.

Yhdistyksiä kannustettiin kutsumaan nuoria mukaan toimintaan ja hyödyntämään MLL:n Nuortennetin sisältöjä. Koordinaattori tuki yhdistysten yhteistyötä koulujen kanssa ja niiden verkostoitumista muiden nuorisotoimijoiden kanssa. Koordinaattori vieraili yhdistyksille suunnatuissa seututapaamisissa ja osallistui Täyskäsipäiville.

Piirin nuorisotoimintaa rahoitettiin STEAn (21 000 euroa) ja kuntien (2 000 euroa) avustuksilla sekä tilausmaksutuoilla (6 030 euroa). Työntekijänä oli yksi osa-aikainen koordinaattori.

7. Koulutustoiminta osana vanhemmuuden tukea

7.1. Mentalisaatioperustainen vanhempainryhmätoiminta

Mentalisaatioperustaisen vanhempainryhmätoiminnan tavoitteena on vahvistaa eri-ikäisten lasten vanhempien mentalisaatiokykyä eli kykyä pohtia ja ymmärtää sekä omia että lapsensa näkyvän käyttäytymisen taustalla olevia tunteita, ajatuksia ja aikomuksia. Piiri kouluttaa kuntien, seurakuntien ja järjestöjen työntekijöitä Vahvuutta vanhemmuuteen- ja Lapsi mielessä -ryhmien ohjaajiksi. Vuonna 2020 saatiin päätökseen edellisenä vuonna Kuopiossa alkanut Vahvuutta vanhemmuuteen®- ja Lapsi mielessä® -ohjaajakoulutus.

Aiemmin koulutetuille perhe- ja vanhempainryhmien ohjaajille järjestettiin jatkokoulutusta erityistuen vanhempainryhmän ohjaamisesta yhteistyössä MLL:n keskusjärjestön kanssa. Lisäksi järjestettiin yhteistyössä MLL:n keskusjärjestön kanssa alueellisia jatkokoulutuspäiviä, joiden tarkoituksena oli vakiinnuttaa vanhempainryhmätoimintaa ja syventää ryhmänohjaajien mentalisaatio-osaamista.

Piiri osallistui keskusjärjestön kehittämistyöhön, jossa kehitettiin ammattilaisen ja vapaaehtoisen yhdessä ohjaamaa vanhempien vertaisryhmätoimintaa (Jututtamot). Lisäksi toteutettiin yhdessä keskusjärjestön kanssa ammattilaisten ja vapaaehtoisten yhteisiä ohjaajakoulutuksia.

7.2. Jututtamo-malli

Jututtamot ovat vanhemmille suunnattuja mentalisaatioperustaisia vertaisryhmiä. Jututtamossa tavoitteena on keskustella erilaisista lapsiperheen arkeen liittyvistä asioista lapsen näkökulmasta. Tarkoituksena on vahvistaa vanhemman kykyä tunnistaa lapsen tunteita ja tarpeita ja herättää vanhempia pohtimaan, miten niihin voisi vastata lapsen kehitystä tukevalla tavalla. Keskustelu-uokio voidaan pitää vaikkapa MLL:n perhekahvilassa, kertaluontoisena tai useamman kerran ryhmänä vanhemmille tai osana vanhempainiltaa päiväkodissa tai koulussa. Jututettavina voi olla esim. odottajia, teinien vanhempia tai vauvaperheitä. Jututtamo-ohjaajakoulutus on suunnattu kaikille lapsista, nuorista ja perheistä kiinnostuneille, jotka ovat innostuneita toimimaan vapaaehtoisina ohjaajina. Vuonna 2020 piiri järjesti kaksi Jututtamo-ohjaajakoulutusta.

7.3. Lapset puheeksi -koulutus

Lapset puheeksi-toimintamalli on lapsikeskeinen ja ennalta vahvistava toimintamalli. Sen avulla rakennetaan lapsen ja hänen vanhempiansa sekä muiden lapselle tärkeiden henkilöiden välille yhteistä ymmärrystä ja keinoja lapsen arjen sujumiseen. Lapset puheeksi -työskentelyssä tarkoituksena on tukea lapsen hyvää, toimivaa arkea ja ehkäistä ongelmien syntymistä. Työskentelyn konkreettinen päämäärä on lapsen arkipäivän sujuminen mahdollisimman hyvin kotona, varhaiskasvatuksessa, koulussa ja vapaa-ajan ympäristössä, kuten perhekahviloissa ja kerhoissa, ottaen huomioon lapsen erityiset tarpeet ja elämäntilanteet.

Menetelmää voidaan käyttää ennalta vahvistavasti tai silloin, kun perheellä on muutoksia ja kohdennettua tuen tarvetta. Lapset puheeksi -toimintamalliin kuuluvat keskustelu ja neuvonpito. Menetelmä on valittu valtakunnallisesti levitettäväksi työmenetelmäksi, ja sen vaikuttavuutta on tutkittu.

Lapset puheeksi -toimintamallia käytetään vaihtelevasti sosiaali- ja terveyspalveluissa ja sivistyksen toimialoilla (varhaiskasvatus ja perusopetus) Keski-Suomessa. Mikkelissä Etelä-Savossa Lapset puheeksi -menetelmää käytetään kaikissa lapsiperhepalveluissa yli hallintorajojen. Lapset puheeksi -menetelmän juurruttaminen on jatkunut piirin muissakin maakunnissa yhteistyössä muiden perhekeskustoimijoiden kanssa.

MLL:n Järvi-Suomen piirin henkilökunta on koulutettu Lapset puheeksi -menetelmän ja järjestöille tarkoitetun Hyvä arki lapselle -keskustelun käyttämiseen. Koulutus mahdollistaa yhteisen kielen ja ymmärryksen lisäämisen perhekeskusverkostoissa. Hyvä arki lapselle -koulutusta tarjotaan vapaaehtoisille tukihenkilö-, nuoriso-, lastenhoito- ja perhekeskustoimijoille vuodesta 2020 alkaen.

8. Hankkeet

8.1. Selviydytään kiusaamisesta -projekti 2020–2022

Selviydytään kiusaamisesta -projektissa tarjotaan tukea kiusaamista kokeneille nuorille ja heidän perheilleen. Projektissa järjestetään vertaisryhmätoimintaa kiusaamista kokeneille nuorille sekä heidän vanhemmilleen, yksilötyötä kiusaamiskokemusten käsittelyyn sekä koulutuksia nuorten kanssa toimiville ammattilaisille kiusaamisen jälkihoidosta ja kiusatun nuoren tukemisesta. Ensimmäinen projektikausi (2017–2019) saatettiin päätökseen keväällä 2020. Projektille saatiin jatkorahoitus vuosille 2020–2022. Uusi projektikausi käynnistyi kesällä 2020. Projektin pääyhteistyökumppaneina toimivat Jyväskylän kaupunki, Kuopion kaupunki ja MLL:n keskusjärjestö.

Vuonna 2020 Selviytyjät-vertaistukiryhmiä järjestettiin kaksi Kuopiossa ja kaksi Jyväskylässä. Ryhmät kokoontuivat 9–10 kertaa, ja niihin osallistui yhteensä 32 nuorta. Keväällä 2020 ryhmät jouduttiin järjestämään osin etäyhteyksin koronapandemian vuoksi. Vanhempien vertaisryhmiä järjestettiin niin ikään kaksi Kuopiossa ja kaksi Jyväskylässä. Näihin ryhmiin osallistui yhteensä 15 vanhempaa. Ryhmiä ohjasivat työntekijöiden lisäksi koulutetut vapaaehtoiset, joita oli vuoden aikana 9. Yksilötyötä pilotoitiin molemmissa kaupungeissa, ja yksilöohjaukseen osallistui yhteensä 12 nuorta vuoden aikana.

Selviytyjät-vertaisryhmämallin levittämiseksi koulutettiin nuorten kanssa toimivia ammattilaisia eri puolilla Järvi-Suomen piiriä. Koulutuksia järjestettiin yhteensä 6, ja niihin osallistui noin 90 ammattilaista. Lisäksi järjestettiin lyhyempiä koulutuksia ja työpajoja kiusaamisteemoista sekä ammattilaisille sekä alalle opiskeleville. Projekti järjesti myös nuorille suunnattuja työpajoja ja chatteja, joiden kautta tavoitettiin ainakin 300 nuorta. Vanhempien tukemiseksi järjestettiin yhteistyössä Pohjois-Savon kiusaamisen ehkäisyn työryhmän kanssa vanhempainiltoja ja webinaareja, joihin osallistui yhteensä noin 200 henkeä.

Uuden projektikauden yhtenä tavoitteena on kehittää Selviytyjät-vertaisryhmämallin pohjalta verkkopohjainen vertaisryhmä. Verkkovertaisyryhmän kehittäminen aloitettiin yhdessä MLL:n keskusjärjestön kanssa ottamalla käyttöön Priima-verkkoalusta ja suunnittelemalla verkkoryhmää. Ensimmäiset verkkoryhmät käynnistyvät vuonna 2021.

Projekti teki aktiivisesti yhteistyötä eri tahojen, mm. Pohjois-Savon kiusaamisen ehkäisyn työryhmän sekä Jyväskylän Kiitos kaveruudelle -työryhmän, kanssa. Työryhmissä projektin tavoitteena oli jakaa tietoa projektin toiminnoista, pitää yllä keskustelua jälkihuollon merkityksestä sekä vaikuttaa paikallisesti kiusaamiseen liittyvien toimien tehostamiseen.

Hanketta rahoitettiin STEAn avustuksella (92 509 euroa). Hankkeessa työskenteli kaksi työntekijää.

8.2. Hyvinvointia perheisiin -hanke 2020–2021

Hyvinvointia perheisiin on Euroopan sosiaalirahaston (ESR) ja Kuopion kaupungin rahoittama hanke, joka kohdistuu toimintalinjaan 5. Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta. Hanke toteutetaan 1.8.2020–31.10.2021.

Hankkeessa mallinnetaan perhekoutsitoiminta, jossa järjestetään perhekohtaista elintapaohjausta. Lisäksi tehdään perheiden yhteisiä vierailuja urheiluseuroihin ja pidetään teemailtoja. Elintapaohjauksen kohderyhmänä ovat Kuopiossa Sorsasalo-Matkus-alueella asuvat vanhemmat.

Hankkeen ensimmäisinä kuukausina luotiin pohjaa perhekoutsitoiminnalle. Ohjauksiin koostettiin yhtenäisiä materiaaleja elintapaohjauksen sisällöiksi, lähteinä UKK-instituutin elintapaohjausmateriaalit ja Neuvokkaan perheen materiaalit. Lisäksi luotiin yhtenevä aloitushaastattelu perheeseen tutustumista varten. Hankkeesta tiedotettiin uusille ja jo olemassa oleville verkostoille. Ensimmäisten perheiden kanssa päästiin aloittamaan toiminta jo vuoden 2020 aikana –perhekoutsauksessa oli mukana viisi perhettä.

Teemailtojen järjestäminen oli koronatilanteen takia haastavaa. Yksi teematapahtuma järjestyi Kuopion perheentalolla. Teemailtojen sisältöä aletaan toteuttaa videoiden muodossa, jolloin yhä useampi perhe voi hyötyä niistä.

Hanketta rahoitettiin Euroopan sosiaalirahaston rahoituksella (19 016 euroa) ja kunta-avustuksella (3 300 euroa). Hankkeessa oli töissä yksi koordinaattori.

8.3. Tartu tarinaan -hanke

Tartu tarinaan -hankkeessa vietiin lukuloa ja -innostusta MLL:n perhekahviloihin Keski-Suomen alueella. Lokakuussa 2019 Suomen Kulttuurirahaston Keski-Suomen rahasto antoi hankkeelle myönteisen päätöksen hankejatkosta 31.3.2020 asti. Keväällä tavoitteena oli kouluttaa hankkeessa tuotettua perhekahviloiden Tartu tarinaan -lukukassimallia perhekahvilaohjaajille ja yhdistysten vapaaehtoisille. Piirin perhekeskustoiminnan koordinaattorit kävivät saman koulutuksen. Tavoitteena oli toiminnan jalkautuminen koko Järvi-Suomen piirin alueen perhekahviloiden ja yhdistysten toimintaan.

9. Erillistoiminnot

9.1. Rikosuhripäivystys (RIKU)

RIKUn perustehtävänä on parantaa rikoksen uhrin, hänen läheisensä ja rikosasiassa todistavan asemaa vaikuttamalla ja tuottamalla palveluita. Vuonna 2020 RIKUn toimintaa värittivät koronapandemia, puhelinjärjestelmäuudistus sekä Vastaamo-tietomurto. Perustehtävän toteutuminen onnistui hyvin, vaikka uusiin tilanteisiin jouduttiin mukautumaan välillä hyvinkin nopeasti.

RIKUn toiminta on sekä korjaavaa että rikoksia ennaltaehkäisevää. Tuen tavoitteena on auttaa rikoksen uhria, hänen läheistään ja rikosasian todistajaa selviytymään kokemuksesta ja varmistaa oikeusturvan ja uhrin ihmisoikeuksien toteutuminen. Samalla asiakas saa ohjausta, tukea ja neuvoja voidakseen jatkossa välttyä joutumasta uudelleen rikoksen uhriksi.

RIKUn palvelutoimintaa ohjasi oikeusministeriön vuosille 2018–2027 antama julkinen palveluvelvoite uhrien yleisten tukipalveluiden tuottamiseksi ja tarjoamiseksi. Asiakkaille suunnatut palvelut tuotettiin ammatillisesti ohjattuna vapaaehtoistyönä ja ammattilaisten toteuttamana. Toimintaa johdetaan keskustoimistosta Helsingistä ja alueellisesti seitsemästä aluetoimistosta. Itä-Suomen aluetoimisto, jota MLL:n Järvi-Suomen piiri koordinoi, sijaitsee Joensuussa, ja sen toiminta-alueena ovat Pohjois- ja Etelä-Karjalan sekä Pohjois- ja Etelä-Savon maakunnat.

Toiminta vuonna 2020

Vuosi 2020 oli kolmas oikeusministeriön Rikosuhripäivystykselle antaman julkisen palveluvelvoitteen toteuttamisvuosi. Palveluvelvoitteessa on määritelty rikosuhridirektiivin mukaiset uhrien yleiset tukipalvelut, joita RIKUn tulee tuottaa ja tarjota rikoksen uhreille ja heidän läheisilleen valtion myöntämän rahoituksen avulla.

Itä-Suomen aluetoimisto ja palvelupisteet noudattivat valtakunnallisia suunnitelmia ja tavoitteita. Verkostoyhteistyössä painopisteenä olivat MARAK-ryhmät (moniammatillinen riskinarviointi). Alueelta oltiin mukana myös seksuaalirikosten uhrien tukemiseksi sairaanhoitopiirien yhteyteen perustettavien SERI-keskusten kehittämistyössä sekä yhteistyörakenteissa.

Alueen asiakkaiden kokonaismäärä oli suurempi kuin koskaan aikaisemmin. Palveluita onnistuttiin vahvistamaan kaikissa alueen palvelupisteissä. Vuoden aikana muodostettiin tukisuhteita kaikkiaan 1 189. Tukisuhteessa asiakas saa henkilökohtaisen tukihenkilön, jonka kanssa hän voi keskustella kokemastaan ja joka toimii tarvittaessa tukena esimerkiksi poliisilaitoksella tai oikeudenkäynnissä.

Valtakunnallisten peruspalveluiden, 116 006-puhelimen, chat-palvelun ja juristin puhelinneuvonnan toimintoihin osallistuttiin alueella säännöllisesti. Toiminnanohjaajat ja vapaaehtoiset vastasivat 939 (336/2019) puheluuun ja chatissa 637 (361/2019) asiakkaalle. Juristin puhelimeen vastattiin 58 kertaa (92/2019).

Kaikkiaan Itä-Suomen alueella palveltiin 3 598 (2 677/2019) asiakasta. Yleisin syy yhteydenottoihin ja tukisuhteisiin oli pari- ja lähisuhdeväkivalta, seksuaalinen väkivalta tai muu henkeen ja terveyteen liittyvä väkivalta tai sen uhka. Poliisin saattaen ohjatut asiakasmäärät kasvoivat kaikissa alueen palvelupisteissä. Saattaen ohjaaminen tarkoittaa sitä, että poliisi välittää RIKUun asiakkaan yhteystiedot.

Koulutukset ja työnohjaukset

Itä-Suomen alueella järjestettiin tukihenkilöiden peruskurssit Joensuussa, Kuopiossa, Mikkelissä, Lappeenrannassa ja Varkaudessa. Palvelupisteissä vapaaehtoisille järjestettiin täydennyskoulutusta 67 kertaa.

Vapaaehtoisille järjestettiin tapaamisia ja virkistystä kaikissa palvelupisteissä. Toiminnanohjaajat antoivat ammatillista ohjausta vapaaehtoisille ja kävivät näiden kanssa kehityskeskustelut.

RIKUn henkilöstölle mahdollistettiin yksilötyönohjaus kerran kuussa per työntekijä. Aluejohtaja kävi kehityskeskustelut alueensa työntekijöiden kanssa.

Resurssit

Itä-Suomen alueella palkattuja työntekijöitä olivat aluejohtaja, kuusi päätoimista toiminnanohjaajaa, yksi osa-aikainen toiminnanohjaaja ja yksi tuntityöntekijä. Vapaaehtoisia toiminnassa oli 102 (98/2019).

Aluetoimiston toimintaa ohjasi aluetyöryhmä, jonka puheenjohtajana toimi Joensuun ev.-lut. seurakuntayhtymän diakoni ja varapuheenjohtajana MLL:n Järvi-Suomen piirin toiminnanjohtaja. Aluetyöryhmän muina varsinaisina jäseninä toimivat taustayhteisöjen edustajat. Aluejohtaja toimii aluetyöryhmän esittelijänä, sihteerinä sekä päätösten toimeenpanijana. Aluetyöryhmä kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa.

Toimintaa rahoitti valtio (oikeusministeriö). Perustoiminnan tuotot ja kulut olivat yhteensä 540 483 euroa.

9.2. Rikosten ja riitojen sovittelutoiminta

MLL:n Järvi Suomen piiri vastaa sovittelulain (Laki rikos- ja eräiden riita-asioiden sovittelusta 1015/2005) mukaisesta sovittelupalvelusta Pohjois-Karjalan maakunnan alueella.

Sovittelutoiminnan yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle, ja valtio vastaa toiminnasta aiheutuneista kustannuksista. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtävänä on sovittelutoiminnan valtakunnallinen järjestäminen, kehittäminen ja tilastointi. Valvira valvoo sovittelupalvelujen järjestämistä. Lisää sovittelutoiminnasta: www.sovittelu.fi/pohjois-karjala ja www.thl.fi/sovittelu

Sovittelussa rikoksen tai riidan osapuolilla on mahdollisuus kohdata toisensa luottamuksellisesti ja käsitellä rikoksen tai riidan uhrille aiheutuneita fyysisiä, psyykkisiä ja aineellisia haittoja puolueettomien sovittelijoiden läsnä ollessa. Sovittelu tarjoaa rikoksen uhrille mahdollisuuden hyvitykseen ja rikoksen tekijälle tilaisuuden ottaa vastuun teostaan.

Sovittelijoina toimivat vapaaehtoiset tehtävään koulutetut sovittelijat sovittelutoimiston ohjauksessa. Sovittelijoiden tehtävänä on toimia välittäjinä eri osapuolten välillä. He eivät ratkaise osapuolten välisiä erimielisyyksiä, vaan auttavat heitä ratkaisemaan ne itse. Vuonna 2020 Pohjois-Karjalan sovittelutoimistossa oli 71 vapaaehtoista sovittelijaa. Uusia sovittelijoita valmistui 16. Sovittelutoimisto järjesti vapaaehtoisille jatkokoulutusta ja työnohjausta.

Sovitteluun ohjautui juttuja tasaisesti koko maakunnan alueella, ja palvelua tarjottiin asiakkaiden omilla paikkakunnilla. Vuosittain sovittellaan yli 500 rikos- ja riitatapausta, joista suurin osa tulee vireille poliisilta. Muita aloitteentekijöitä ovat syyttäjät, sosiaaliviranomaiset, koulut ja asianosaisten itse. Jos riidan osapuoli, rikoksesta epäilty tai rikoksen uhri on alaikäinen, myös hänen huoltajallaan tai laillisella edustajalla on oikeus aloitteen tekoon.

Sovittelutoimiston johtaja vastaa toiminnan suunnittelusta, kehittämisestä ja asianmukaisesta toteuttamisesta sekä toimii tarvittaessa sovittelijana. Kahden sovittelun ohjaajan tehtäviin kuuluu vapaaehtoisten sovittelijoiden toiminnan ohjaus ja valvonta sekä sovittelijana toiminen.

Sovittelun maakunnallisen neuvottelukunnan puheenjohtajana toimii rikos- ja prosessioikeuden professori Matti Tolvanen Itä-Suomen yliopistosta. Muita neuvottelukunnan jäseniä ovat rikoskomisario Johanna Halttunen, aluesyyttäjä Osmo Manninen ja kärjätuomari Juha Tykkyläinen.

Toiminnan rahoitus koostui valtion korvauksesta (233 273 euroa). Sovittelutoimistossa on palkattuna sovittelutoimiston johtaja ja kaksi ohjaajaa.

Liite: Tilinpäätös 2020

		Tulot	Kulut	Netto	YHTEENSÄ
Kustannuspaikka					-16 936,18
10	Järjestö, kehittäminen	7 476,78	-14 718,54	-7 241,76	
12	Talous ja hallinto	0,00	-6 415,75	-6 415,75	
13	Piirihallinto	0,00	-2 750,19	-2 750,19	
15	Myytävät koulutukset	700,00	0,00	700,00	
20	Perhekeskustoiminta	280 133,49	--280 133,49	0,00	
21	Lastenhoitotoiminta/ välitys	53 422,95	-53 545,52	-122,57	
32	Tukioppilas-/ nuorisotoiminta	29 511,71	-29 616,74	-105,03	
33	Selviydytään kiusaamisesta	41 481,32	-41 481,32	0,00	
36	Tartu tarinaan	8 228,99	-8 228,99	0,00	
37	Selviydytään kiusaamisesta-voimaa	92 509,37	-92 509,37	0,00	
38	HYPE	22316,80	-23 317,68	-1 000,88	
40	Rikosuhripäivystys	540 482,80	-540 482,80	0,00	
43	Riku todistajat	3 500,00	-3 500,00	0,00	
50	Sovittelutoiminta	233 373,21	-233 373,21	0,00	
71	Tukihenkilötoiminta	337 431,87	-337 431,87	0,00	
KULUJÄÄMÄ					
	Varsinaisen toiminnan kuluja	1 650 569,29	-1 667 505,47	-16 936,18	-16 936,18
VARAINHANKINTA, SIJOITUSTOIMINTA JA AVUSTUKSET					23 832,77
80	Varainhankinta	39 776,00	-15 845,85	23 930,15	
81	Sijoitus- ja rahoitustoiminta	0,00	-97,38	-97,38	
YHTEENSÄ		39 776,00	-15 943,23	23 832,77	
TULOS					
	Tilikauden tulos	1 690 345,29	-1 683 448,70	6 896,59	6 896,59